БРОЈ 106. ЦЕТИЊЕ, недјеља 23. новембра 1914. год. ГОДИНА VII.

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перп., на по год. 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

ЗА ЦРНУ ГОРУ БРОЈ 10 ПАРА
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:
„Viesnik“ Cettigné (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Цетиње, 23 новембра.

Српска је војска напустила Биоград.

Глас тужан и болан. Дубоко потреса сваку српску душу. До гњева вријеђа свакоје српско срце. Не бијаше неочекиван. Надали смо му се. Сваки смо дан од 12. јула били на њега спремни. Знали смо да се Биоград, на ивици српске државне границе, неће моћи дуго држати пред навалом надмоћнијега непријатеља. Његово одолијевање сили јачега, кроз тако дуго вријеме, задивљавало нас је. Поносили смо се његовом упорном јуначком одбраном. Не само ми него и сав образовани свијет од срца и душе, особито наши племенити савезници, који у одбрани Биограда гледаху примјер родољубивога пожртвовања.

Биоград није пао. Биоград је напуштен. Он није отет. Он није трофеј црно-жуте војске. Он је њена љага, њена срамота.

Пошто је славно извршио свој задатак, евакуиран је у реду. Узроци његовоме напуштању леже у општој војничкој ситуацији на српскоме бојишту. Ова је веома тешка и мучна. *Није опасна, није критична.* Ради цјелине жртвују се појединости, нарочито оне на далеким крајевима фронта, док се не дође до коначне побједе, *у коју сад нико више не може сумњати.* Непријатељ је ударио на нас великом, појачаном, удвојеном снагом. Жеђ освете и гњев пакости воде га на српске краљевине. Болесни понос, увриједјен и унижен му на Церу, Дрини, Грахову, Фочи и Романији, просто га избезумио. Шкргутом зуба згаженога ђавола тражи бар мало побједе над нама, изнуренима и искрвављенима, кад је никако не могаше добити у Галицији. Али то су потоњи самртни трзаји Хабсбуршке Монархије. Смртна јој је пресуда потписана. И пошто зна, да јој живота нема, ријешила се да са собом повуче у гробницу оне које је највише мрзила: српски народ и његове краљевине. Ријешила се, само што јој је та демонска жеља далеко од остварења.

Биоград је напуштен, али Србија није сломљена. Биоград је сићушни окрајак, али не и срце Србије. Срце је њено снажно и здраво, способно за даљу борбу, која ће црно-жуту војску покрити новим поразима и срамотама. Док се та драма буде развијала, догађаји ће се на великим европским бојиштима низати на штету Аустрије. Сваки дан њој доноси губитак, нама добит. А дани у Галицији и Пољској брзо лете као и они хитри козачки коњи, чије се хрзање већ осјећа на капијама бечкога Хофбурга. Тад ће се Аустрија, бјена на јужном бојишту, сурвати у понор на сјеверном. Свијету ће одлахнути: Европа ће бити очишћена од хабсбуршке куге за мале народе, жељне живота и слободе.

Биоград је напуштен.

Слава витезовима српским, који су пали на његовоме прагу! Име ће им вјечно живјети у души захвалних покољења, а кости ће им чувати свесрпски Пантеон на Врачару. Малим бројем, слабом снагом сламали су четири мјесеца бујицу непријатељских редова и предавали их валовима Саве.

Око гробница српских владалаца и великана ума већ можда табанају по Биограду грјешним петама Ћесарови војници, они што кољу невину дјецу, бабе и старце. Трагедија Лувена лако се може понавити у Биограду, особито кад га Аустријанци буду напуштали. Па ипак у томе имаћемо задовољство, да смо ми Срби, у овоме страшноме вихору Свјетског Рата, сразмјерно пролили највише крви и поднијели највише мука за ослобођење човјечанства од окова њемачко-аустријског насиља.

Непријатељ је 22. новембра отварао артиљеријску и пјешадијску ватру противу Херцеговачкога Одреда, али без великих резултата.

Тако исто непријатељ је отварао ватру противу Фоче и Горажде, али без икаквих резултата.

Српска војска продужила је успјешно офанзиву на западноме фронту и заробила: 23 официра, 3 024 војника, 5 брдских топова, 12 митраљеза, много муниције и једно цијело превијалиште.

На Дунаву дан је прошао на миру.

Положај Румуније

(Разговор с дипломатом)

Неоспорно је, да је Румунија један од најважнијих фактора у данашњем политичком положају на Балкану.

Још у првим мјесецима рата јавно је мишљење румунско изјавило се за државе Тројног Споразума и за неодложни упад румунске војске у Трансилванију. Кад је и Турска ступила у акцију, то је расположење још појачано. У анти-аустријским манифестацијама почели су судјеловати озбиљни политички представници, а не само омладина. На чело тога покрета у корист рата стао је један од вођа конзервативне странке г. Филипеску.

Говори се о скором паду кабинета г. Братијану, као о нужном услову за даљу активну улогу Румуније. То мишљење није оправдано. Кабинет се одржава на власти благодарећи либералној већини у парламенту. Распустити парламенат немогуће је, јер би се то у основи косило са румунским уставом. Према томе, или ће г. Братијану поћи за струјом јавнога мишљења, или ће његов кабинет замијенити коалициона влада, што би се могло догодити без промјене уставних принципа.

Како ће се развијати догађаји у унутрашњем животу Румуније, тешко је одредити.

Јасно је, да је већ и сада кабинет г. Братијану дао контуре будућој оријентацији румунске политике. Забрана извоза најпотребнијих објеката и недавни позив резервиста под барјак, очито показују праве намјере букурешкога кабинета. Види се, да је Румунија поставила себи задатак, да освоји Трансилванију, а можда и то да отворније учествује са силама Тројнога Споразума у европском рату, али је у томе по нешто спрјечава.

Те запријеке потичу из неодређеног држања Бугарске. Румунија не може да крене, док не буде увјерена да ће Бугарска очувати апсолутну неутралност. А баш тога увјерења нема румунски кабинет. Напротив, гласовита бугарска неутралност фаворизира до овога часа њемачке и турске интересе. С друге је пак стране предобро познато Румунији, да се баш у самој Софији налази главни стан македонских четника, који су своје намјере о уништењу жељезничке пруге из Србије до Солуна гласно исказивали.

У Букурешту дијеле српско становиште према Бугарској. Румунска дипломатија мисли, да је сав рачун софијског кабинета заснован на евентуалном слому српске армије. Искористити вријеме — ето, то је оно за чим једино теже Бугари. Али, у Софији не знаду, да је тај рачун погрјешан. Све кад би и нестало српске војске, а Бугари заузели Македонију, то би Румунија и Грчка, одложивши за моменат своје основне задатке, објавила рат Бугарској. Грчка, због увреде својих живосних интереса, а Румунија као чувар одредбе Букурешког Мира.

И тада би, паралелно с европским ратом, букнуо на Балкану нови пожар, коме се посљедице не могу ни сагледати.

Да се учини крај тој неизвјесности, треба приједствено подузети све мјере да се ојача Србија и да с успјехом може продужити рат. То је прва и основна задаћа дипломатије Тројног Споразума, а прије свега дипломатије руске.

Да се до тога дође, неопходно је потребно да се Бугарска изјасни у одлучној форми, т. ј. да узме учешћа у европском рату с државама тројног споразума и са Румунијом, Србијом и Грчком. Бугарска би у тој новој констелацији требала или објавити рат Турској или послати у Србију помоћни корпус макар од 60.000 војника. На тај начин не би Румунија давала да се на њу чека. Она би одмах објавила рат Аустро-Угарској и кренула своје пукове једним дијелом у Трансилванију, а другим на помоћ Србији, док би се Грчка обавезала, да ће штитити Бугарску од турског напада.

По свршетку европског рата могли би Бугари за своју акцију добити дио Македоније до Вардара и линију Енос—Мидија, а то значи, да би њихове аспирације у широкој мјери биле задовољене.

На уступање Македоније до Вардара, Срби ће без сумње пристати. Даљи се уступци у Македонији не могу ни замислити, јер би угрожавали битне интересе Румуније и Грчке.

Према томе, румунска дипломатија види само један излаз из данашњег тешког положаја на Балкану — Бугарска треба да неодложно приступи балканском блоку и државама тројног споразума.

Бугарима ваља дати на знање, и то у категоричном тону, да им преостаје само двоје: или се потчинити тежњама тројног споразума и за то добити врло солидне компензације, или ставити на карту и постајање Бугарске.

„Биржевија Вједомости“ од 4. новембра.

Инсаров.

Српско-аустријско ратиште

(„Новоје Времја“)

Аустрија је у посљедње вријеме обратила нарочиту и врло озбиљну пажњу на своје јужно ратиште. Србија и Црна Гора за Аустрију су несумњиво противници другог реда, пошто судбина Хабсбуршке монархије не зависи од развитка операција на Дунаву и Сави, већ од резултата борбе са руским армијама. Али рат са Русијом већ је добио одређено неповољни обрт за Аустрију, пошто се стање ствари на сјеверном ратишту није поправило ни тиме што је врховна команда аустро-угарске војске прешла у руке њемачког главног штаба. Тако непријатан стицај, изгледа, требало би да нагони Аустрију на концентровање максималног броја своје оружане снаге према Русији, а да операције на јужном ратишту сасвим занемари. То би захтијевали чисто војни разлози.

Али, аустријска влада, чак и у рату, у ком се коцка „бити или не бити“, није у стању да се управља у својој акцији једино војничким погледима, већ непрестано мора да мисли о „политици“.

Словенски дио аустро-угарског становништва није могао остати равнодушан према догађајима. Нарочито се почеше узбуђивати јужна словенска племена, а с њима и Чеси. Систем терора, који аустро-угарска влада примјењује на све словенске крајеве, дао је могућности да Аустрија одржава ред за једно релативно кратко вријеме.

Али неуспјеси и порази аустријске армије доведоше словенска племена у Аустроугарској до крајњих узбуђења.

У таквој ситуацији, могућност да Срби и Црногорци могу доћи до одлучних побједа — поче необично узнемиравати аустроугарску владу. И одиста ослобођавање Босне и Херцеговине брзо је напредовало. Успјешна српска офанзива у Источној Славонији, и ако прекинута из чисто стратешких разлога, доказала је да непријатељ Аустрије може врло лако развити своје офанзивне операзије у рејону сјеверно од Дунава и Саве. Да је то Аустрија била допустила, у њеним словенским областима почеле би отворене буне, које су већ појединим пламичцима давале знака о себи, без обзира на све немилосрдне мјере, које су власти почеле предузимати. Те буне имале би утицаја и на саму аустријску војску, која у својим редовима има половину Словена. Скуп свих тих појава нагонио је аустроугарског главног команданта, са пристанком њемачког главног штаба, да на јужно ратиште упути нове снаге из редова трећег позива. Аустрија је одлучила да угуши Србе и Црногорце бројношћу својих армија, и ако другостепенога квалитета, али добро наоружаних и снабдјевених многобројном артиљеријом.

Ранији податци, да је на Сарајево послата аустријска војска, која је била у реону Дрине, показаше се као

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE DURDE CRNOJEVIĆ

нетачни. Велике снаге, упућене на Сарајево жељезницом из Славоније, биле су узете из нових редова ландвера и ландштурма. Осим тога довели су и резерву за она три аустријска корпуса, који су били сконцентровани на Дрини и Сави.

Та бројна надмоћност противникова нагонила је Србе да евакуишу Шабац и, вјероватно, цио сјеверозападни угао краљевине, који као клин улази у аустријску територију, а који је, баш због тога, тешко бранити. Тај дио српске територије били су Аустријанци заузели још и у свом првом преласку преко Дрине, преласку који је био завршен њиховим поразом на Церу и Јадру. Аустријанци су опљачкали цио тај крај; опустошили су, разорили и попалили сва села, те сада тај дио територије нема за Србију веће вриједности. Међутим, одступивши из области која је обухваћена доњим током Дрине и Саве, српска армија довољно је поправила свој стратешки положај. Одбрана дуге граничне линије поред Дрине и Саве захтијевала је од Срба огромне напоре. Поред тога и даљина те линије од средишних дјелова Краљевине стално је отежавала прилажење резерве, која је увијек била угрожена од непријатеља. Скративши сада своју одбранбену линију и заузевши више сконцентроване положаје, Срби доиста добивају у снази свога фронта.

Не треба се бојати брзог продирања аустријске армије у дубину Србије. Херојска српска војска смождила је на Церу и Јадру четири аустријска корпуса, и ако су Срби водили битку под условима невјероватним по тешкоћама. Нема сумда ће Срби, при одбрани своје земље, показати такав отпор, који нипошто неће моћи да надвлада аустријска војска, која је сада састављена од једне половине рђаво извјежбаног ландштурма. Наступање на српској територији биће за аустријску војску врло тешко и у техничком смислу. У аустријској армији имају свега два корпуса увјежбана за брдска ратовања т. ј. који имају искључиво брдску артиљерију и такву исту комору. Оба та корпуса гарнизонују у мирно доба, у Босни и Херцеговини, а њих су већ довољно проредили и растројили Срби и Црногорци за ова прошла три мјесеца. Сви остали аустријски корпуси, не искључујући ни ново формиране, имају обичну пољску артиљерију и комору, којима је немогућно маневровати по брдским кланцима Краљевине Србије. Међутим, сва српска армија организована је и снабдјевена за брдско ратовање, које она специјално разумије и зна. Према томе, покушаји нових и опсежних надирања у Србији довешће Аустријанце само до пораза, какав су већ имали на Церу и Јадру.

У сваком случају, српска армија указује велику услугу свима савезницима, јер је на себе привукла и држи аустријску војску која је од ње бројно већа.

Ратне операције

Букурешки „Журнал де Балкан“ пише:

Коначни пораз Нијемаца и Аустријанаца у Руској Пољској јавља нам се сада као свршен чин. Руски га коминике, као и коминикеи аустријски и њемачки, потврђују, ако и на један прикривен начин ови посљедњи.

У Источној Пруској Руси су већ продрли на њемачко земљиште.

У Галицији Руси гоне Аустријанце на читавој линији, а за кратко вријеме Руси ће бити под зидинама Кракова. Овога пута руска најезда, као што ми мислимо, неће моћи бити задржана, јер се јавља под сасвим другим условима него прва. Руси сада располажу готово потпуним својим ефективима, и они су избацили сад своју страховиту масу на читав фронт. Нијемци су и Аустријанци ставили у линију против Руса све трупе, којима могу располагати. Нови позиви су доста проблематични, и, ако би се и могли поставити, дали би војнике трећега степена. Јер пошто су најбоље трупе, којима су располагали Аустро-Нијемци, бијене, мало је вјероватно, да би трупе мањега квалитета могле предузети офанзиву против страховите масе руске армије, која је осим своје бројне надмоћности дала доказа и о свом првостепеном квалитету. Ми смо тврдо увјерени, а то увјерење имају и сви људи од заната и војни критичари, да се руско надирање неће више дати зауставити, и да ће оно бити продужено, може бити и полако, али зато с тим већом жестином.

У Черновици Аустријанци као да су за вријеме ноћи евакуисали варош. Ово је бјегство узроковано може бити бројном надмоћношћу руских војсака, које се приближују, а може бити и по наредби, датој да се ова војска споји с редовима галицијске армије, која се находи у врло рђавом положају.

На западној је ратној позорници ситуација у главном стационарна. То не значи да нема бораба, али то су махом локални сукоби, који се свршавају, у осталом, у корист савезника. И заиста, савезници су задобили земљишта на неколиким тачкама. С једном ријечи, ова битка, која траје већ толико времена, само је борба с циљем, да исцрпе непријатељске снаге, и, као што смо рекли, побједа ће бити на стрни оних, који истрају. Све нам пак даје права да рекемо, да ће савезници имати посљедњу ријеч.

На јужном бојишту херојски Срби одбијају својим убиљајним полетом све нападе Аустријанаца. Очајни напори Аустријанаца стају их много људи, али им не дају никакве користи.

Што се тиче руско-турског рата, ту се чине претходне припреме. Са обзиром на природу земљишта, на којем ће бити извршени будући сукоби треба искључити могућност великих битака, као што се оне сада бију на осталим ратним позорницама.

Атак пак на Египат чини нам се готово немогућан. Пријећи 250 до 280 километара у пијеску, то један караван може извести, али за армију је потребно за то изванредних припрема и опрезних мјера, па да ипак падне у опасност да половину својих ефектива остави на путу. С друге пак стране, ни у најбољем случају не би се могло послати више од 80.000 људи. Енглези међутим, осим тога што већ имају 28 до 30.000 људи свјежих трупа у Египту, моћи ће својом флотом спрјечавати и прелазак преко Црвенога Мора. Акција турских трупа против Египта чини нам се дакле немогућном.

На крајњем истоку тврђава је Чинг-Тао пала у јапанске руке. Ова епизода, која се истина губи међу великим дјелима, што се сада изводе у Европи, није без извјеснога значења. То је суров удар, што га је примила њемачка колонијална држава, која губи једно мјесто, за које је поднијела тако јаке жртве и извела тако очајне напоре.

Занимљиво пророчанство

У листу „Figaro“ г. Пеладон изнио је садржај једне занимљиве старе књиге која носи наслов „Антихрист“ и која садржи у себи чудновату слику данашњих догађаја, који су се дјелимично већ и остварили.

Ову је књигу саставио око средине XVI вијека на латинскоме језику некакав монах Јован. Преводимо поједина мјеста из те књиге.

Пошто је показао, да ће „Антихрист“ бити силни краљ свога доба, писац га описује овако:

„Он ће имати само једну руку. Војска његова бориће се под девизом „Бог је за нас“!, али ће се та војска показати људима као измет самога ада. Он ће дуго радити лукавством и издајством, а шпиљуни ће поплавити читаву земљу.“

Зар ово није права слика Вилхелма II. са његовом узетом руком и његовијем легионима бандита, који своје злочине крију под девизом „С нама је Бог“!...

Писац говори даље да ће изненадни рат скинути са „Антихриста“ образину мирољубља. Тај ће рат својим вихором обухватити и хришћане и муслимане. „Антихриста“ ће познати по томе, што ће он убијати и свештенике, и жене и дјецу! „Он ће проћи по Европи као вихор са буктињом смрти и рушења у рукама, а са именом Христовим на устима. На грбу његовом биће орао, као год и на грбу његова помоћника, другога злога цара, који ће умријети од проклества пане Бенедикта, избраног у почетку злога антихристова дјела“...

Даље писац говори да ће за свргнуће антихриста потребовати удружени напори „кокота, леопарда и бијелог орла“.

Рат ће, према томе пророштву, бити ужасан. „Црни орао напасти ће на кокота, који ће се храбро бранити, али ће изгубити много перја“...

Ево како се о томе говори буквално у оригиналу:

„Црни орао доћи ће из земље Лутерове и напасти ће „кокота“ изненада са стране, са које није напад очекивао и поплавиће му половину земље. „Бијели орао“ доћи ће са сјевера, напасти земљу „црнога орла“ и његова помоћника и проћи ће је од једнога краја до другога“.

При крају књижице монах Јован објашњава: „Ти бојеви по жестини и крвопролићу неће имати равних. Антихрист ће неколико пута тражити мир, али му га народи неће дати, ријешени да га коначно згазе“.

Показано је у књизи и мјесто одсудне битке: „И народи ће гледати надчовјечанску битку на ономе мјесту гдје је антихрист ковао своје оружје“.

На гдје Вилхелм „кује“ своје топове? — Код Круп у граду Есену, у Вестфалији, и није ништа невјероватно да ће се пошљедњи акт ове трагедије одиграти баш ту!

Књига се завршује овако:

„Антихрист ће изгубити своју круну и свршити дане у осамљености и лудилу. Његова царевина биће раздијељена на 22 засебне државе, али ни једна од њих неће имати ни јаке династије, ни војске, ни бродова!... А у читавом свијету зацариће се стални и трајни мир“.

ТЕЛЕГРАМИ

Петроград, 21. нов. Главни штаб генералисимов саопштава да су се 21. нов. водили упорни бојеви на фронту Илово—Лович, као и на западним путевима пут Лоћа—Петрокова. На осталим фронтовима није било значајније измјене. На кавкаском фронту није било важнијег боја.

Представници руске науке протестирали су преко новина противу начина којим Њемачка и Аустрија воде рат. Није било тога права кога оне нијесу повриједиле. Неутралност Белгије, Луксембурга оне су бациле под ноге као и вјековна права и уговоре које су потписале. Скрвниле су светиње хришћанске, бомбардовале Црвени Крст, употребљавале су дум-дум зрна, злоупотребљивале су бијеле заставе, вршиле су свирјепство над рањеницима, заробљеницима и мирним становништвом; уништавале су историјске споменике, скровишта знанствености и вјештина, вршиле су најгнусније пљачке, — ето то су дјела наших непријатеља, која, на жалост, научењаци њемачки у мјесто да жигошу, хвале и оправдавају. Њемачка је заборавила на Гете-а, Шилера, Канта, — но ми смо убјеђени да ће наше храбре војске као и наших савезника умјети да казне злочинце, те стога у име цивилизације јавно протестујемо. Протест је потписан од 361 лица.

Букурешт, 22. новембра. Орган конзервативно-демократске партије у свом данашњем уводном чланку пише:

Крај нас једна пријатељска нација, која као и ми има да остварује своје идеале на оној страни границе, пошто је својим јунаштвом задивила све, нападнута је данас огромним снагама и бори се неукротивом храброшћу. Од судбине Србије зависи наша судбина, јер би нас њен пораз ставио у гвоздени обруч, прекинуо нам све везе и ставио нас на милост и немилост оних, који нам данас могу бити само непомирљиви непријатељи.

О заузећу Београда исти лист вели: Послије четири мјесеца огорченог отпора српска је војска евакуисала Београд, у који аустро-угарска војска није ушла са славом. Оно што јој се данас предаје у рушевинама је. Срби данас одступају у доброме реду. У тој борби јунаштво је на њиховој страни, али број на жалост, на страни њихових противника. Они одступају на нову линију иза пријестонице, која је на нако незгодном положају испред непријатељских топова. Али и ако још ништа није изгубљено за наше пријатеље и сусједе, а у осталом судбина рата неће се ријешити на српском бојишту, аустријски напори ће бити за нас спасоносна опомена, која ће се овога пута разумјети. Аустријски напор, да се заузме цијела десна обала Дунава, управљен је у ствари противу Румуније да би је изоловали и поплашили. Ми овим поводом нећемо понављати оно што смо сто пута рекли. Али заузеће Београда, у мјесто да нам убије храброст, само ће нас више постаћи. Ако је икад прилика могла да одлучи Румунију за улазак у акцију, то је ова. Ми мислимо, да ће устезања и врдања престати. Морамо предвиђати оно што је најгоре т. ј. потпуно изоловање Румуније одсјечене од свијех веза са Западом, што би нас ставило у много неповољнији положај, јер би смо у њ пали не давши руку Србији. Од сада је сваки дан судбоносан. Заузеће Београда од стране аустро-угарске војске представља дневни догађај. Српски генерал-штаб не придаје томе нарочити значај, јер у стратегијском погледу видјело се, српска је војска сматрала Београд да је изван круга њених операција и пријестоница је пренесенз у Ниш. Пад је Београда очекиван одавно, и факат што се то десило тек послије знатних појачања, која су послали Нијемци, знак је слабости аустријске војне акције. Ово заузеће, које представља велики војнички значај за Аустро-Нијемце, јесте једна операција изведена више ради утиска на неутралне силе.

Рим, 22. нов. Има 40 година, да није било тако свечане сједнице у италијанском парламенту, каква је била јучер. Сви су посланици били присутни, а галерије су биле дупком пуне. Министар Предсједник Саландра заступао је озбиљно, тачно и достојанствено досадашњу политику Италије, као велике силе; објаснио је зашто је Италија одбила да судјелује у рату, којега су хтјели њени савезници, и за тим је оправдао легитимну неутралност Италије и њене територијалне интересе према оправданим народним тежњама. — Говор је поздрављен бурним одобравањем, а парламенат је једнодушно изјавио повјерење министарству. У цијелој Италији говор је Саландрин најповољније примљен с увјерењем, да се више не може натраг. (Нар. извјештај).

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије

Власник и одговорни уредник проф. Јован Николић